

DOI <https://doi.org/10.32405/2308-8885-2020-3-57-62>

УДК [784.4 – 048.23] : 37.017.4 : 378 [37.011.3 – 05 : 78]

Яківчук Галина Василівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики музичного мистецтва Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, м. Хмельницький, Україна, galava5548@gmail.com

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДОПІСЕННЕ ВИКОНАВСТВО В НАЦІОНАЛЬНОМУ ВИХОВАННІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Стаття висвітлює проблему навчання майбутнього вчителя музичного мистецтва в закладах вищої освіти в аспекті опанування ним українського народно-пісенного виконавства, що позитивно впливає на національне виховання молоді. Розглянуто особливості українського народнопісенного виконавства, його вплив на національне становлення особистості майбутніх учителів музичного мистецтва, акцентовано на особливостях народної манери співу, визначено методичні аспекти навчання народного співу студентів у ЗВО, що передбачає роботу за кількома напрямками, підбір відповідних вправ, репертуару.

Ключові слова: українське народнопісенне виконавство, народний спів, пісенний фольклор, національне виховання особистості, майбутній вчитель музичного мистецтва, ЗВО.

У процесі фахової підготовки студентів музично-педагогічних факультетів закладів вищої освіти (далі ЗВО) однією з важливих її складових є вокальне навчання, що відбувається під час опанування таких курсів, як «Постановка голосу», «Методика викладання вокалу», «Хорове диригування», «Зведений хор», «Українська народна музична творчість» та ін. Навчання студентів академічної манери вокального виконавства є базисом, з якого розпочинається навчання вокального мистецтва, закладаються основні співацькі навички, важливі для інших виконавських манер – естрадної та народної.

Сьогодні молодь приваблює естрадне мистецтво багатством музичних стилів і напрямків, можливістю випробувати себе в них і здобути визнання. Цим і пояснюється потяг до швидкого опанування естрадної манери співу серед дітей та молоді, її популярність. Проте важливе значення в професійному становленні майбутнього вчителя музичного мистецтва та процесі розвитку української культури в цілому має українське народнопісенне виконавство.

Народний спів дає можливості глибоко пізнати й транслювати музичну культуру свого народу з її ідеалами й художніми цінностями, а через них

забезпечує формування в молоді національно орієнтованої свідомості, поглядів, переконань, що є одним із найактуальніших завдань мистецької освіти сьогодення. Тому навчання народного співу є необхідною складовою професійної підготовки для здійснення освітньо-виховної місії вчителя музичного мистецтва – навчати дітей музиці; сприяти вихованню любові до народної пісні, примноженню української співочої традиції у власних родинах, а отже, і в своїй батьківщині. Опанування народної манери вокального виконавства беззаперечно є актуальним для студентів ЗВО, зважаючи на професійний напрям їхньої діяльності, адже «...знання народних витоків різних вокальних жанрів і притаманної їм манери виконання дасть професійному співаку «харч» для творчої уяви, допоможе знайти необхідні виражальні засоби» [6, с. 13].

Проблеми українського народнопісенного виконавства в різних аспектах (термінологія, професійна підготовка виконавців народної пісні, питання репертуару) розглядалися в науковій та мистецькій літературі (Т. Булат, М. Гордійчук, Н. Корнієнко, І. Ляшенка, В. Новійчук, О. Семашко, Л. Черкашина та ін.). Дослідники вивчали специфіку українського хорового співу, українську пісенну культуру (С. Грица, Г. Дзюба, О. Бенч-Шокало, А. Іваницький, О. Скопцова та ін.). Професіоналізація народного співу відбувалась на основі творчої діяльності диригентів як фундаторів українського народнопісенного виконавства (П. Демуцький, О. Кошиць, Г. Верьовка, Є. Кухарець, А. Авдієвський). Значний внесок у вивчення і популяризацію народної манери співу зроблено виконавцями українського фольклору – В. Ковальською, Н. Матвієнко, Р. Кириченко, М. Миколайчук, Р. Лоцман та ін.

Дослідження проблем національного виховання (І. Бех, А. Бойко, М. Боришевський, К. Журба, Ю. Римаренко, К. Чорна, Г. Філіпчук та ін.) переконливо доводять важливість педагогічного впливу на формування позитивного ставлення до національних цінностей, що набувається за умови виховання молоді на кращих зразках національного мистецтва. Опанування народного

манерою співу, вивчення різноманітних жанрів українського музичного фольклору, пісенних традицій та обрядів реалізує безперечний виховний потенціал і формує риси українця, його високу свідомість та культуру.

Сучасні вітчизняні науковці розглядають методичні проблеми навчання народного співу (Р. Лоцман, І. Синельников, О. Скопцова, П. Павлюченко, Є. Хекало, В. Осадча, та ін.). На сучасному етапі розвитку мистецької освіти не існує єдиної думки і загальноприйнятої методики постановки народного голосу, що пов'язано з індивідуальним підходом кожного викладача. Зазначимо, що однією з проблем є недостатня кількість фахівців, практиків та теоретиків народного співу, обмаль методичної літератури з даного напрямку вокальної педагогіки. Відповідно, українська народнопісенна виконавська традиція, що є історично найдавнішою, недостатньо розкрита в науковій літературі через високу сконцентрованість представників народнопісенного виконавства саме на концертній діяльності, а не методично-науковій.

З огляду на зазначене, **мета статті** полягає в розкритті особливостей українського народнопісенного виконавства, його впливу на національне становлення особистості майбутніх викладачів музичного мистецтва, а також визначенні методичних аспектів навчання народного співу в ЗВО, що передбачає роботу за кількома напрямками, підбір відповідних вправ, репертуару тощо.

Для розгляду особливостей навчання народного співу студентів ЗВО спершу доцільно зупинитися на сутності поняття «народний спів» і «українське народнопісенне виконавство», що досліджують вченими різних наук – фізіології, фоніатрії, акустики, фонетики, музичної психології, фольклористики, етнолінгвістики тощо. Як зазначає Є. Хекало, навчання народного співу має «системний характер та виходить за межі лише вокальної майстерності, а тому є водночас об'єктом українознавчої науки» [12, с. 235]. Не претендуючи на комплексний огляд позицій учених, візьмемо до уваги музично-педагогічний аспект проблеми.

Дослідниця українського народнопісенного виконавства Ю. Карчова визначає «народнопісенне виконавство» як «...смыслопороджающую та смыслоактуализующую творческую деятельность, которая соединяет исполнителя та спільноту єдиною духовною пам'яттю, національними цінностями, сконцентрованими в ментальності та архетипах нації, та завдяки цьому вписується в систему вищого порядку – національну культуру» [4, с. 108]. Н. Пижнянова розглядає народнопісенне виконавство як форму естетичної самореалізації, яке виражається через спів і містить комплекс стійких унікальних характеристик (кількісний та якісний склад, особливості звуку, утворення та інтонування, діалектичні особливості, динаміка, тощо), утворених на конкретній локальній території. Цим вчена підкреслює, що термін «народнопісенне виконавство» перебуває в «тісній взаємодії з поняттям про стиль у цілому та виконавський стиль зокрема» [9, с. 28].

Сучасна дослідниця і виконавиця Р. Лоцман узагальнила поняття «народної манери співу» як «особливого виду вокального виконавства, що ґрунтується на самобутній народнопісенній традиції та характеризується: 1) взаємозв'язком з побутовою мовою (діалект); 2) специфічним звуковидобуванням; 3) перевагою однорегістрового (грудного) звучання голосу над головним; 4) комплексом специфічних народноспівацьких прийомів і засобів («з'їзди», «під'їзди» до звука, глісандо, словообрив тощо)» [8, с. 119–125].

Для нашого дослідження важливо проаналізувати особливості та прийоми опанування українського народнопісенного виконавства. О. Скопцова зазначає, що «український народнопісенний виконавський стиль є історично сформованою художньо-естетичною та стилістичною системою, що ґрунтується на самобутній національній фольклорній традиції і має цілий комплекс вокально-художніх та виражально-технічних засобів, виконавських прийомів». [10, с. 61]. Дослідниця виділяє низку типологічних ознак народнопісенного виконавства: колективний характер виконавства, певний склад виконавців, наявність лідера, заспівува-

ча, виводника з їх функціональним розмежуванням, імпровізаційний характер виконання, тісний зв'язок із локальною пісенною лексикою, фонетичними особливостями локальних мовних діалектів тощо [11, с. 62–63].

Відмітимо, що основними *критеріями звучання народних голосів* є: природність; яскравий, «близкий» звук; рівність голосу; тембральна своєрідність; чітка артикуляція, дикція, що відтворює особливості певного діалекту, розмовного стилю; мікстове звучання голосу; природне формування голосних.

А. Іваницький диференціює співочі «регіональні виконавські стилі: карпатський (сукупність гуцульського, підгірського та закарпатського різновидів); галицький (львівський та частково івано-франківський); карпато-бескидський (лемківський); поліський (сукупність волинського, житомирсько-київського і чернігівського різновидів); волинський (південноволинський та рівненський); степовий; наддніпрянський; подільський (східно- і західноподільський)» [3, с. 288].

Стилістика українського народнопісенного виконавства залежить від індивідуальних та колективних співочих манер виконавців фольклору: солістів (Р. Кириченко, Н. Матвієнко, С. Карпенко, Р. Лоцман), фольклорних гуртів та ансамблів («Божичі», «Джерело», «Золоті ключі» тощо), народних хорових колективів, які яскраво презентують регіональну народну манеру й інтонаційно-діалектичні характеристики. Відмітимо, що Центральну Україну та, відповідно, «народний спів» представляють Національний заслужений академічний український народний хор України імені Григорія Верьовки та Черкаський академічний заслужений український народний хор; Поділля – Академічний ансамбль пісні і танцю «Козаки Поділля»; Полісся – Волинський народний хор; Західну Україну – Заслужений академічний Закарпатський народний хор та Гуцульський ансамбль пісні і танцю «Гуцулія». Українське народнопісенне виконавство вирізняється манерами народного співу, що мають певні відмінності між собою з огляду на регіон його побутування, діалекти та

традиційний фольклор. Вивчення цих особливостей народного співу в процесі фахової підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва сприяє відтворенню та репрезентації специфічного народного мелосу різних областей України.

Варто зазначити, що навчання дітей та молоді українського народнопісенного виконавства здійснюється на різних рівнях мистецької освіти. Зокрема, на початковому рівні – в дитячих школах мистецтв та музичних студіях, фольклорних колективах, що функціонують у закладах позашкільної освіти. На рівні фахової підготовки в закладах вищої освіти (музичні училища, коледжі культури і мистецтв, ЗВО). Таких фахівців готують: Харківська державна академія культури – навчання слобожанської манери співу, Рівненський державний гуманітарний університет – поліської, Київський національний університет культури і мистецтв – центрально-поліської, НПУ імені М. П. Драгоманова – народно-академічного та фольклорно-автентичного співу та ін.

Отож, розглядаємо «українське народнопісенне виконавство» як мистецтво народного співу, що презентує пісенний фольклор України в побуті та професійній чи аматорській діяльності солістів і колективів, передається в усній формі від носія традиції до слухача чи учня, характеризується своєрідною манерою співу та специфічними прийомами.

Звісно, володіти особливостями народного співу всіх регіонів України не є можливим та й не обов'язковим для студентів ЗВО. Слід опанувати загальні прийоми народної манери співу, так чи інакше притаманні усім регіонам України. До таких ознак Р. Лоцман відносить: «природний, близький звук, незначна вібрація голосу (як темброве забарвлення), близька до розмовної мови дикція, природне головне резонування (без вираженого прикриття звука), щільне грудне звучання, виконавські прийоми (глісандуючі «з'їзди», форшлаги, розспівування окремих складів музичного тексту, «під'їзди» до звука або його оспівування, мелізматична орнаментика, «йотація» – додавання «й» до наголошеної голосної, часткове затри-

мання довгих долей) тощо» [8, с. 121]. Зауважимо, що на якість виконавської манери впливають індивідуальні особливості голосу, однак навчитися народної манери співу можливо, засвоївши низку прийомів від педагога-майстра, який сам є носієм традиції народно-пісенного виконавства.

Ґрунтуючись на науково-методичних дослідженнях з тематики та власному музично-педагогічному досвіді, вважаємо, що основними напрямками навчання народного співу є: правильне визначення типу голосу, навчання співацького дихання, вироблення однорегістрового звучання голосу, засвоєння специфічних прийомів народноспівацького виконавства, плавного голосоведення, розвиток інтонаційної чистоти та внутрішнього слуху.

Оскільки у більшості ЗВО дисципліна «Народний спів» відсутня в навчальних планах, навички народного співу студенти опановують у межах курсів «Постановка голосу», «Український музичний фольклор», «Методика викладання вокалу», «Хоровий спів», «Фольклорний ансамбль» та ін. Більш ґрунтовне опанування умінь народного виконавства відбувається під час роботи фольклорних та вокальних гуртів у позанавчальній діяльності студентів, у процесі індивідуальних занять (підготовки студентів до концертних виступів). Вдосконаленню навичок народного співу сприятимуть прослуховування записів відомих виконавців, гуртів, ансамблів, їх аналіз, а також запис зразків музичного фольклору від носіїв даного виду мистецтва в самостійних етнографічних експедиціях.

Формування національної свідомості майбутнього вчителя музичного мистецтва може базуватися на основі репертуару, який має бути різноманітним, відповідати кваліфікаційним вимогам і формувати навички народного співу, а також бути змістовно наповненим для того, щоб впливати на розвиток особистості студента.

Репертуар для опанування народного виконавства має відповідати певним вимогам. По-перше, відзначатися художньо-педагогічним, виховним потенціалом: виховувати духовні, морально-естетичні, національно-патріо-

тичні якості особистості майбутнього вчителя музики; забезпечувати пізнання, збереження, розвиток та пропагування українсько-пісенного мистецтва. По-друге, відповідати віковим особливостям і вокальним можливостям виконавців. По-третє: включати різножанрові народні пісні (ліричні, історичні, козацькі, чумацькі, обрядові, балади та ін.) – твори регіону, що характеризуються своїм локальним стилем, пісненими і мовними традиціями (наприклад, Поділля). По-четверте, відповідати художньо-естетичним критеріям сучасної концертно-сценічної практики.

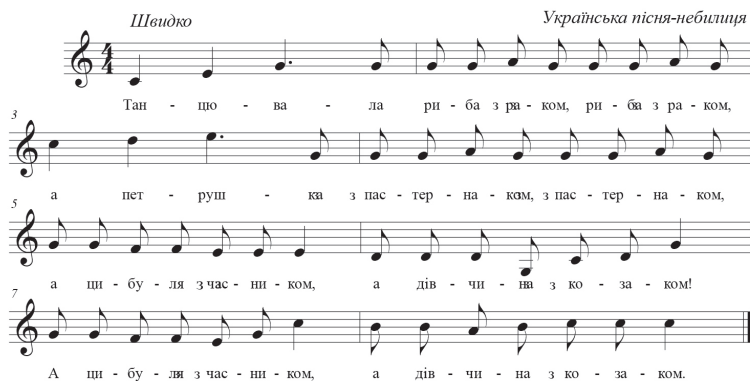
Беручи до уваги різноманіття українського музичного фольклору, який є основним засобом для формування і народної манери співу, для становлення особистості та розвитку студента як національно-свідомої особистості майбутнього вчителя музичного мистецтва, проаналізуємо методичні аспекти навчання *народного співу* студентів Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Системна робота в усіх напрямках навчання народного співу базується на вправах та репертуарі, що допомагає зосередити увагу студента на основних прийомах правильного співацького дихання чи манери звукоутворення. Основою співацького процесу є взаємопов'язана діяльність звукоутворювального комплексу – дихання, м'якого піднебіння, гортані, артикуляційного апарату тощо. Це цілісний і обов'язковий процес, що впливає на темброву забарвленість звучання в будь-якій манері виконання. А тому вправи, як правило, виконують кілька або більше комплексних завдань. Вправа – спеціально організована дія багаторазового повторення, яка спрямовується на досягнення якості будь-якого елементу співу. Вокальна вправа виконується на голосних звуках або складах. У відпрацюванні того чи іншого прийому важливим є добір викладачем вокальних вправ із конкретним завданням.

У нашій роботі орієнтуємось на вивчення студентами пісень з календарно-обрядового фольклору: веснянки, щедрівки, колядки, купальські та ін. Пісні цієї частини музичного фольклору будуть корисними і під кутом зору

Приклад 1. «Вербовая дощечка»

Приклад 2. «Танцювала риба з раком»

вокального навчання, і – особистісного розвитку майбутнього вчителя. Так, веснянки – це здебільшого пісні-хороводи, заклички, присвячені зустрічі весни. У них оспівується вірування людей у силу природи, спілкування з природою, її пробудження. Веснянки багаті на художні образи, і саме в сюжеті закладено основи народних звичаїв, а отже, такий матеріал є змістовним у музичному розвитку майбутнього фахівця і збагачуватиме особистість (приклад 1. «Вербовая дощечка»).

Веснянки зручні для відчуття природного грудного резонатора, рівності звуку. Виконуючи їх повністю (вони короткі за формою) або певні фрази з них, виконавець не лише розспівується, а й ознайомлюється з обрядовими піснями, які є основою та джерелом народного вокалу.

Завдяки важливим педагогічним якостям, високій художності й простоті українська народнописанна творчість легко сприймається і засвоюється. Використання циклу дитячого музичного фольклору дає можливість швидко і зручно виконувати дитячі пісні в народній манері співу. Розвитку чіткої дикції допоможуть жартівливі пісні, скоромовки, дитячі забавлянки, які виконують у швидкому темпі, починаючи з повільного, поступово пришвидшуючи та залишаючи близькість вимови на верхніх зубах та чіткість дикції (приклад 2. Українська народна пісня «Танцювала риба з раком»).

Історичні та козацькі пісні, балади мають не лише специфічні виконавські прийоми народної манери співу, а й сприяють формуванню світогляду особистості, викликають інтерес до історії,

Приклад 3. «Ой під гаєм зелененьким»

культури, виховують повагу до славного минулого своєї країни. Для прикладу візьмемо баладу «Ой під гаєм зелененьким» (приклад 3). У баладі верхній голос «виводе», а отже, використовується головний (змішаний) резонатор, ще кажуть «горак» або «тьончик» (частіше звуки другої октави). В піснях такого типу потрібно відчувати й відпрацьовувати природне головне (без вираженого прикриття звуку) резонування, обов'язково прослуховуючи зразки виконання досвідчених співаків. Робота над цільним грудним звучанням передбачає фокусацію грудного резонування в центрі грудної клітки та спрямовується на формування насиченого тембрального звуку завдяки вправам із приголосним «г» (оспівування на одній ноті «го-ге-гі-ге-го», «гей-я-гей-я-гой» та інші).

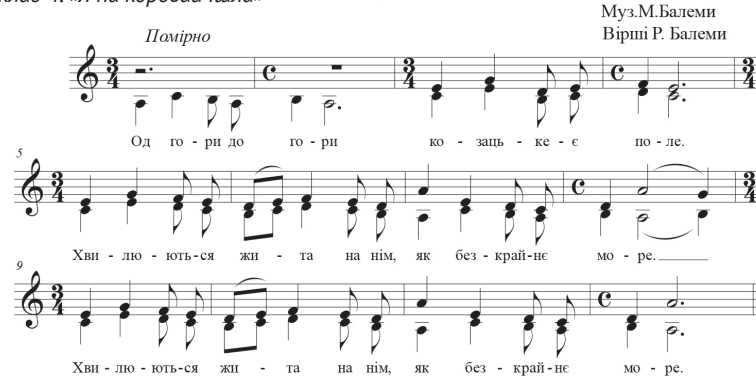
Весільні пісні, як один із жанрів рідинно-обрядового фольклору, мають потенціал для формування національної самосвідомості особистості та ефективного опанування народною манерою співу, адже сприяють вивченню традицій українського весілля. Вивчаючи пісні весільних обрядів майбутній вчитель збагачуватиме світогляд, наближатиметься до розуміння національної культури, навчиться відтворювати весілля в українських традиціях та матиме стимул до його проведення у своїй родині.

Саме у весільних піснях можна опрацьовувати виконавські прийоми фольклорного (автентичного, побутового) співу. До таких прийомів відносимо глісандуючі «зїзди», форшлаги, розспівування окремих складів музичного тексту, «підїзди» до звуку або його оспівування, мелізматична орнаментика, «йотація» – додавання «й» до наголошеної голосної, часткове затримання довгих долей, імпровізація тощо. Так, у весільній пісні «Я на коровай ішла» (приклад 4) характерним є скорочення останнього слова фрази.

Слід зазначити, що керівники ансамблів та композитори ведуть пошук та створюють оригінальні твори для поповнення репертуару виконавців. Пісня, що має народну стилістику, але є авторською, – «Козацьке поле», написана Миколою Балею. Твір має національно-патріотичний характер та прославляє історичне минуле поділь-

Приклад 4. «Я на корові йшла»

Приклад 5. М. Балема, вірші Р. Балеми. «Козацьке поле»

ського краю, мужність його захисників. Його написано в зручній теситурі для народного голосу (приклад 5).

Висновок. Вивчення особливостей українського народнопісенного виконавства майбутніми вчителями музичного мистецтва в ЗВО є важливою складовою процесу їх фахової підготовки та особистісного становлення. Засвоєння кращих надбань українського народнопісенного мистецтва дає можливість глибокого пізнання і трансляції музичної культури свого народу з її ідеалами і художніми цінностями, а через них забезпечує формування в молоді національно орієнтованої свідомості, поглядів, переконань, що є одним із найактуальніших завдань мистецької освіти сьогодення.

Подальші дослідження з цієї проблематики мають спрямовуватися на розроблення для педагогів методичних рекомендацій з навчання українського народнопісенного виконавства студентів під час їхньої фахової підготовки в ЗВО.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Антонюк В. Г. Виконавські форми сольного співу: до питання виховання різнопрофільних співацьких особистостей : дослідницька праця. Київ : Українська ідея, 1999. 24 с.
2. Бенч-Шокало О. Український хоровий спів. Актуалізація звичаєвої традиції. Київ : Український світ, 2002. 440 с.

3. Іваницький А. Український музичний фольклор : підруч. для вищих учб. закладів. Вінниця : Нова книга, 2004. 320 с.
4. Карчова Ю. Українське народнопісенне виконавство в професійній музичній практиці останньої третини XX – початку XXI ст. : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 – музичне мистецтво. Харків. 2016. 229 с.
5. Колесса Ф. М. Музикознавчі праці / підгот. до друку, вступ. стаття і прим. С. Й. Грици. Київ : Наук. думка, 1970. 592 с.
6. Колодуб І. О. Народнопісенних традицій української вокальної школи. Київ : Музична Україна, 1984. 48 с.
7. Лоцман Р. Методика навчання народного співу майбутніх учителів музики в процесі вокальної підготовки : автореф. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2013. 19 с.
8. Лоцман Р. Методичні та українознавчі засади фахової підготовки виконавців народної пісні в умовах сучасного міста. *Педагогічні науки*. Випуск 108. 2012. С. 119–126.
9. Пижнянова Н. Виконавський хоровий фольклоризм як історичне регіональне явище (на прикладі творчої діяльності П. Демуцького) : дис. ... канд. мистецтв. : 17.00.03 – музичне мистецтво. Одеса, 2017. 200 с.
10. Скопцова О. Науково-педагогічне осмислення українського народного пісенного виконавства. *Педагогічні науки*. Київ. 2016. № 66–67. С. 59–65.
11. Скопцова О. Українська народнопісенна виконавська традиція: педагогічний аспект. *Вінок митців і мисткинь*. № 6(183). 2018. С. 97–100.
12. Хекало Є. Особливості професійної підготовки виконавців народної пісні, її значення в історії розвитку пісенної культури сьогодення. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. № 8 (Ч. 1). 2013. С. 234–238.
13. Формування національно-культурної ідентичності особистості у викликах часу: збір-

ник матеріалів Всеукраїнського круглого столу (до 100-річчя від заснування Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка) / редкол.: С. А. Копилов, І. Д. Бех та ін. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2018. 108 с.

References

1. Antoniuk, V. H. (1999). *Vykonavski formy solnoho spivu: do pytannia vykhovannia riznoprofilnykh spivatskykh osobystosti* [Performing forms of solo singing: To the question of education of various singing personalities]. Kyiv: Ukrainska ideia.
2. Bench-Shokalo, O. (2002). *Ukrainskyi khorovyi spiv. Aktualizatsiia zvychaievoi tradytsii* [Ukrainian choral singing. Actualization of customary tradition]. Kyiv: Ukrainskyi svit.
3. Ivanytskyi, A. (2004). *Ukrainskyi muzychnyi folklore* [Ukrainian musical folklore]. Vinnytsia: NOVA KNYHA.
4. Karchova, Yu. (2016). *Ukrainske narodnopisenne vykonavstvo v profesiinii muzychnii praktysii ostannoi tretyny XX – pochatku XXI stolittia* [Ukrainian folk song performance in professional musical practice of the last third of XX – early XXI century]. (Doctoral dissertation, Kharkiv).
5. Kolessa, F. M. (1970). *Muzykoznavchi pratsi* [Musicological works]. Kyiv: Naukova dumka.
6. Kolodub, I. O. (1984). *O narodnopesennykh traditsiakh ukrainskoi vokalnii shkoly* [On the folk song traditions of the Ukrainian vocal school]. Kyiv: Muzychna Ukraina.
7. Lotsman, R. (2013). *Metodyka navchannia narodnoho spivu maibutnikh uchyteliv muzyky v protsesi vokalnii pidhotovky* [Methods of teaching folk singing to future music teachers in the process of vocal training]. (Dissertation Abstract, Kyiv).
8. Lotsman, R. (2012). *Metodychni ta ukrainoznavchi zasady fakhovoi pidhotovky vykonavtsiv narodnoi pisni v umovakh suchasnoho mista* [Methodical and Ukrainian principles of professional training of folk singers in the modern city]. *Pedahohichni Nauky*, 108, 119–126.
9. Pyzhianova, N. (2017). *Vykonavskyi khorovyi folklorizm yak istorychne rehohionalne yavyshe (na prykladi tvorchoi diialnosti P.Demutskoho)* [Performing choral folklore as a historical regional phenomenon (by the example of the creative activity of P. Demutsky)]. (Doctoral dissertation, Odessa).
10. Skoptsova, O. (2016). *Naukovo-pedahohichne osmyslennia ukrainskoho narodnoho pisennoho vykonavstva* [Scientific and pedagogical understanding of Ukrainian folk song performance]. *Pedahohichni Nauky*, 66–67, 59–65.
11. Skoptsova, O. (2018). *Ukrainska narodnospisenna vykonavska tradytsiia: pedahohichniy aspekt* [Ukrainian folk song performing tradition: Pedagogical aspect]. *Vinok Myttsiv i Mystkyn*, 6 (183), 97–100.
12. Khekal, Ye. (2013). *Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky vykonavtsiv narodnoi pisni, ii znachennia v istorii rozvytku pisennoi kultury sohodennia* [The features of professional training of folk singers, its importance in history of song culture today]. *Problemy Pidhotovky Suchasnoho Vchytelia*, 8 (1), 234–238.
13. *Formuvannia natsionalno-kulturnoi identychnosti osobystosti u vykylykakh chasu: zbirnyk materialiv Vseukrainskoho kruhloho stolu (do 100-richchia vid zasnuvannia Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohienka)*

[Formation of national-cultural identity of the person in the challenges of time: A collection of materials of the All-Ukrainian round table (to the 100th anniversary of the founding of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University)]. (2018). Kamianets-Podilskyi: Kamianets-Podilskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Ohienka.

Яківчук Галина Васильевна, кандидат педагогических наук, доцент кафедры теории и методики музыкального искусства Хмельницкой гуманитарно-педагогической академии, г. Хмельницкий, Украина, gava5548@gmail.com

Украинское народно-песенное исполнительство в национальном воспитании будущего учителя музыкального искусства

Статья освещает проблему обучения будущего учителя музыкального искусства в аспекте овладения им украинской народно-песенной манерой вокального исполнительства, что положительно влияет на национальное воспитание молодежи. Рассмотрены особенности украинского народно-песенного исполнительства, его влияние на национальное становление личности будущих учителей музыкального искусства, акцентированы особенности народной манеры пения, определены методические аспекты обучения народному пению студентов в высших учебных заведениях, что предполагает работу по нескольким направлениям, подбор соответствующих упражнений, репертуара.

Ключевые слова: украинское народно-песенное исполнительство, народное пение, песенный фольклор, национальное воспитание личности, будущий учитель музыкального искусства, высшие учебные заведения.

H. V. Yakivchuk, PhD, Associate Professor of the Department of Theory and Methods of Musical Art, Khmelnskiyi Humanitarian and Pedagogical Academy, Khmelnskiyi, Ukraine, gava5548@gmail.com

Ukrainian folk song performance in national education of future music teacher

The article highlights the problem of teaching future music teachers in institutions of higher education of Ukraine in terms of mastering the Ukrainian folk song performance, which has a positive impact on the national education of youth. It is noted that the study of the peculiarities of Ukrainian folk song performance by future music teachers in institutions of higher education is an important component of the process of their professional training and personal development.

The peculiarities of Ukrainian folk song performance as well as folk singing style (natural sound, moderate vibration of voice; diction close to spoken language; natural main reasoning; dense chest sounding; specificity of performing means) are considered. It is noted about the influence of Ukrainian folk song performance on the national formation of future music teachers that provides opportunities for deep knowledge and transfer of musical culture of their people with its ideals and artistic values. Moreover, through them it ensures formation of nationally oriented consciousness, views, beliefs, which is one of the most pressing tasks of art education nowadays.

The methodological aspects of teaching folk singing to students in institution of higher

education are determined that involves work in several areas, selection of appropriate exercises, repertoire. The requirements to the repertoire for mastering folk performance are the following: its artistic and pedagogical, educational potential given the education of spiritual, moral and aesthetic, national and patriotic qualities of future music teacher; ensuring knowledge, preservation, development and promotion of Ukrainian song art;

correspondence to age features and vocal abilities of performers; variety of folk songs - works of the region, characterized by their local style, song and language traditions; correspondence to artistic and aesthetic criteria of modern concert and stage practice.

Key words: Ukrainian folk song performance, folk singing, song folklore, national education of personality, future music teacher, institutions of higher education.

Стаття надійшла до редакції 06.07.2020 р.

Мірошниченко Анастасія Олексіївна,

студентка Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, м. Київ, Україна, nastya.miro2012@gmail.com

КРОКИ ДО РОЗУМІННЯ ОСОБИСТОСТІ ЧЕРЕЗ ТВОРЧІСТЬ

Найбільш парадоксальні роздуми в мене виникають тоді, коли хочу розпочати щось небанальне, як наприклад, написати логічний вступ, який плавно перейде в бажано ненудне есе. Складно інтригувати стандартною інформацією про те, що мене звуть Анастасія. Я народилася у місті Києві 24 червня 2000 року і зараз навчаюся на третьому курсі за спеціальністю образотворче мистецтво у НПУ ім. М. Драгоманова. Тому одразу перейду до комбінацій літер і знаків, що в неконтрольовано швидкій трансляції співпраці з процесами вашого мислення донесе до вас деякі ідеї моєї творчості.

Свій спосіб зображувати людину я розробила ще у школі, коли ще жила віра в те, що я ніколи не навчуся малювати правдоподібно. Мене охоплювала паніка кожний раз, коли пробігала думка про можливість неможливості донести певні думки до інших шляхом створення візуального меседжа. На щастя, коли я розпочала навчання в університеті, всі мої страхи з цього приводу розсіялися. Адже люди, які мені зустрілися, допомогли зрозуміти, що навчитися можливо майже всього за умови наполегливої праці. Тому зараз я із задоволенням працюю над академічними образотворчими дисциплінами, але і свою стилістику не залишаю.

Деякі картини мають властивість виводити людей на внутрішній діалог – зізнання, роздуми, які можуть стати поштовхом до майже математичного самоаналізу. Я працюю над тим, щоб моя творчість стала саме такою. Хочу, щоби люди перестали боятися думати нестандартно, адже в таких роздумах з'являються несподівано чудові речі. Мені подобається використовувати певні символи, комбінувати їх, створюючи зорове відображення моральних процесів, які відбуваються у соціумі. Вважаю, що будь-яка творчість повинна розпочинатися із чесності перед самим собою, адже саме відвертістю можна домогтися відвертості. Мистецтво мотивує мене працювати не тільки над вдосконаленням техніки, а й над розвитком моєї уяви, можливості знаходити асоціативні зв'язки між візуальною і духовною складовою цього світу.

На мою думку, якщо кожен здійснить свій шлях до чесності, суспільство зміниться, і своєю творчістю я хочу мотивувати людей до цих змін.

Дивіться мої роботи на с. 3 обкладинки (фото 1–6). Деякі з них присвячені аналізу свідомих і несвідомих процесів у суспільстві, а деякі – спостереженням за власним мисленням.